

PROCEDURY POSTĘPOWANIA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH W SZKOLE PODSTAWOWEJ IM. MARII KONOPNICKIEJ W GLINOJECKU

Podstawa prawna:

1. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach z dnia 31 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2003 Nr 6, poz. 69 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz. 228 z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. Nr 35, poz. 230 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198)
5. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30 poz. 179 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. nr 67 poz. 329 z późn. zm.)
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczególnych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26 poz. 226)
8. UCHWAŁA Nr 186/2006 RADY MINISTRÓW z dnia 7 listopada 2006 r. w sprawie działań administracji rządowej przeciwko przemocy w szkołach i placówkach oświatowych
9. Zarządzenie Nr 15/97 Komendanta Głównego Policji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie form i metod działań policji w zakresie zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości nieletnich

1. W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 lat, używa alkoholu lub innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, uprawia nierząd, bądź przejawia inne zachowania świadczące o demoralizacji, nauczyciel podejmuje następujące działania:

- a) Przekazuje uzyskaną informację wychowawcy klasy.
- b) Wychowawca:
 - i) informuje pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły
 - ii) wzywa do szkoły rodziców (prawnych opiekunów) ucznia, przekazuje uzyskaną informację, przeprowadza w ich obecności rozmowę z uczniem
 - iii) w przypadku potwierdzenia informacji, zobowiązuje ucznia do zmiany zachowania, a rodziców do szczególnego nadzoru nad dzieckiem. Może zaproponować rodzicom skierowanie dziecka do placówki specjalistycznej.
- c) Jeżeli rodzice odmawiają współpracy, lub nie stawiają się do szkoły, a przejawy demoralizacji trwają nadal, szkoła pisemnie powiadamia sąd rodzinny lub policję. Podobne działania podejmuje szkoła w sytuacji, gdy wykorzystana już wszystkie dostępne środki oddziaływań wychowawczych, a ich zastosowanie nie przynosi oczekiwanych rezultatów.
- d) Jeżeli szkoła uzyskała informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub udziału w grupach przestępczych przez ucznia, który ukończył 17 lat, powiadamia niezwłocznie prokuratora, lub policję.

2. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu lub narkotyków, podejmuje następujące działania:

- a) Odizolowuje (o ile to możliwe) ucznia od reszty klasy, ale nie pozostawia go samego.
- b) Powiadamia telefonicznie lub za pośrednictwem wybranego ucznia o swoich przypuszczeniach dyrektora lub pedagoga szkolnego.
- c) Dyrektor (pedagog) organizuje pomoc medyczną oraz zawiadamia rodziców (prawnych opiekunów), których zobowiązuje do niezwłocznego odebrania ucznia ze szkoły. Gdy rodzice / opiekunowie odmówią odebrania dziecka, o dalszym z nim postępowaniu decyduje lekarz, po ustaleniu aktualnego stanu zdrowia i w porozumieniu z dyrektorem szkoły.
- d) Jeśli uczeń jest pod wpływem alkoholu, a rodzice odmawiają przyścia do szkoły, dyrektor szkoły zawiadamia najbliższą jednostkę policji. Gdy uczeń będący pod wpływem alkoholu zachowuje się agresywnie, lub daje powód do zgorzenia, względnie zagraża życiu lub zdrowiu innych osób, policja może przewieźć go do izby wytrzeźwień, albo do policyjnych pomieszczeń dla osób zatrzymanych, na czas niezbędny do wytrzeźwienia (maksymalnie 24 godziny). O tym fakcie zawiadamia się rodziców / opiekunów oraz sąd rodzinny, jeśli uczeń nie ukończył 18 lat.
- e) Jeśli powtarzają się przypadki, w których uczeń przed ukończeniem 18 lat znajduje się na terenie szkoły pod wpływem narkotyków lub alkoholu, szkoła obligatoryjnie powiadamia policję (specjalistę ds. nieletnich), lub sąd rodzinny.
- f) W przypadku, gdy uczeń po ukończeniu 17 lat spożywa na terenie szkoły alkohol (wykroczenie z art. 43 ust. 1 Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi), należy o tym fakcie powiadomić policję.

3. Jeśli nauczyciel znajdzie na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk, podejmuje następujące działania:

- a) Zachowując środki ostrożności zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem do czasu przyjazdu policji. Jeśli to możliwe, próbuje ustalić, do kogo należy znaleziona substancja.
- b) Powiadamia o zaistniałym zdarzeniu dyrektora szkoły, a ten wzywa policję.
- c) Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję i przekazuje informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

4. W przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk, podejmuje następujące działania:

- a) W obecności innej osoby nauczyciel ma prawo żądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość plecaka szkolnego oraz kieszeni (we własnej odzieży), ewentualnie innych przedmiotów budzących podejrzenie co do ich

związku z poszukiwaną substancją. Nauczyciel nie wykonuje samodzielnie czynności przeszukiwania.

- b) Nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły i wychowawcę, który wzywa rodziców / opiekunów do natychmiastowego stawiennictwa.
- c) Gdy uczeń mimo wezwania odmawia przekazania nauczycielowi substancji i odmawia pokazania zawartości plecaka, należy wezwać policję, która dokona odpowiednich czynności.
- d) Jeśli uczeń wyda substancję dobrowolnie, nauczyciel zabezpiecza ją i bezzwłocznie przekazuje do jednostki policji. Jednocześnie ustala od kogo uczeń nabył tę substancję. Całe zdarzenie dokumentuje, sporządzając możliwie dokładną notatkę.

5. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia – sprawcy czynu karalnego:

- a) Niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły i wychowawcę.
- b) Ustala okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia.
- c) Przekazuje sprawcę (jeśli jest znany i przebywa na terenie szkoły) pod opiekę dyrektorowi szkoły lub pedagogowi szkolnemu.
- d) Wychowawca powiadamia rodziców ucznia – sprawcy.
- e) Dyrektor niezwłocznie powiadamia policję w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała), lub gdy sprawca nie jest uczniem tej szkoły, a jego tożsamość nie jest znana.
- f) Zabezpiecza ewentualne dowody przestępstwa, lub przedmioty pochodzące z przestępstwa i przekazuje je policji.

6. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia – ofiary czynu karalnego:

- a) Udziela pierwszej pomocy przedlekarskiej, bądź zapewnia jej udzielenie poprzez wezwanie lekarza.
- b) Niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły i wychowawcę.
- c) Wychowawca powiadamia rodziców ucznia.
- d) Dyrektor wzywa policję w przypadku, gdy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia śladów przestępstwa ustalenia okoliczności, ewentualnie świadków zdarzenia.

7. Postępowanie nauczyciela w przypadku znalezienia na terenie szkoły innych niebezpiecznych materiałów (broni, materiałów wybuchowych, substancji chemicznych itp.):

- a) Uniemożliwia dostęp do znalezionych środków uczniom i innym osobom.
- b) Powiadamia dyrektora szkoły.
- c) Dyrektor podejmuje działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa przebywającym na terenie szkoły uczniom i innym osobom.

- i) w razie potrzeby wzywa policję,
- ii) podejmuje ewentualną decyzję o ewakuacji osób i mienia.

8. Postępowanie nauczyciela w przypadku zagrożenia pożarowego zaistniałego na terenie placówki:

W tym przypadku nauczyciele i inni pracownicy szkoły postępują zgodnie z zatwierdzoną przez dyrektora instrukcją bezpieczeństwa pożarowego.

9. Postępowanie wobec ucznia wagarującego:

- a) Wychowawcy klas i pedagog szkolny comiesięcznie monitorują frekwencję uczniów, szczególnie uczniów wagarujących.
- b) Po każdej nieusprawiedliwionej nieobecności wychowawca przeprowadza z uczniem rozmowę wyjaśniającą lub kieruje go do pedagoga szkoły.
- c) Nieusprawiedliwiona nieobecność do 50% powoduje wysłanie zawiadomienia do rodziców.
- d) Jeżeli po wysłaniu zawiadomienia nieobecności ucznia nadal utrzymują się w granicach do 50%, dyrektor szkoły powiadamia policję.
- e) Jeśli nieusprawiedliwione nieobecności ucznia przekroczą 50% zrealizowanych w ciągu miesiąca, do rodziców ucznia wysyłane jest upomnienie.
- f) Bezskuteczne wysłanie upomnienia do rodziców i brak poprawy frekwencji u ucznia powoduje skierowanie wniosku do organu prowadzącego o karę administracyjną.
- g) Pełnoletni uczeń, który nagminnie wagaruje i nie rokuje nadziei na poprawę sytuacji, może być uchwałą rady pedagogicznej skreślony z listy uczniów.

10. Postępowanie w przypadku braku współpracy z rodzicami ucznia sprawującego problemy wychowawcze:

- a) Pedagog szkolny wspomaga wychowawcę w nawiązywaniu współpracy z rodzicami.
- b) W przypadku braku współpracy lub nie stawienia się rodziców do szkoły na pisemne wezwanie, wychowawca powiadamia dyrektora szkoły.
- c) Jeśli nadal napływają informacje o przejawach demoralizacji ucznia, dyrektor może powiadomić Sąd Rodzinny lub policję.

11. Postępowanie wobec osoby obcej na terenie szkoły:

- a) Przez osobę obcą należy rozumieć każdego, kto aktualnie nie jest uczniem lub pracownikiem szkoły.
- b) Każdy pracownik ma prawo żądać informacji od osoby obcej o celu pobytu.
- c) W przypadku, gdy osoba obca odmawia podania celu wizyty, zachowuje się agresywnie bądź stwarza zagrożenie dla osób przebywających w szkole, każdy pracownik może zażądać od niej opuszczenia budynku szkolnego.

d) Przy odmowie wyjścia należy wezwać pomoc. W razie potrzeby wezwać policję.

12. Postępowanie pracowników niepedagogicznych w sytuacji gdy są świadkami niezgodnego ze statutem szkoły zachowania ucznia:

- a) Każdy pracownik szkoły ma prawo i obowiązek zwrócić uwagę uczniowi, który zachowuje się niezgodnie z zasadami przyjętymi w szkole.
- b) W zaistniałej sytuacji informuje wychowawcę, pedagoga lub innego nauczyciela. W przypadkach uzasadnionych informuje dyrektora szkoły.

1. *Zachowanie jest czynem karalnym w rozumieniu przepisów ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich, jeśli sprawcą jest uczeń, który ukończył 13 lat, a nie ukończył 17 lat.*
2. *Z przestępstwem mamy do czynienia jeżeli czyn popełni uczeń, po ukończeniu 17 lat. W takiej sytuacji mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego. Jeżeli przestępstwo ma miejsce na terenie szkoły, należy wezwać policję.*
3. *W każdym przypadku popełnienia czynu karalnego przez ucznia, który nie ukończył 17 lat należy zawiadomić policję lub sąd rodzinny, a w przypadku popełnienia przestępstwa przez ucznia, który ukończył 17 rok życia prokuratorę lub policję (art. 4 Upn i art. 304 Kpk).*

13. Procedura przeprowadzania próbnej ewakuacji:

Krok 1. Dyrektor szkoły zapoznaje wszystkich uczniów i pracowników szkoły z zasadami ewakuacji obowiązującymi w szkole.

Krok 2. Na dwa tygodnie przed próbną ewakuacją dyrektor szkoły przypomina nauczycielom, pracownikom obsługi oraz uczniom instrukcję ewakuacji szkoły.

Krok 3. Najpóźniej na tydzień przed planowaną ewakuacją dyrektor powiadamia właściwego komendanta powiatowej straży pożarnej oraz organ prowadzący szkołę o terminie przeprowadzenia próbnej ewakuacji.

Krok 4. Osoba wyznaczona przez dyrektora używa odpowiedniego sygnału oznaczającego konieczność ewakuacji.

Krok 5. Wszystkie osoby znajdujące się w budynku opuszczają go we właściwym porządku (ustalonym w instrukcji).

Krok 6. Nauczyciele powinni:

1. znać stan liczebny klasy, z którą odbywają lekcje;
2. zabrać ze sobą dziennik lekcyjny;
3. zadbać o przestrzeganie przez uczniów zasad ewakuacji określonych w instrukcji w zakresie kolejności opuszczania:
 - **sali** – najpierw osoby znajdujące się najbliżej drzwi wejściowych do sali, potem uczniowie z kolejnych ławek, aż do znajdujących się najdalej od wejścia,

- **piętra** – na schody wchodzi najpierw uczniowie z sal będących najbliżej schodów, następnie z położonych dalej, aż po najbardziej odległe od schodów,
 - **budynku szkolnego** – zaczynając od parteru.
4. informować grupy ewakuacyjne na korytarzach i sprawować opiekę nad uczniami, z którymi prowadzili zajęcia dydaktyczne;
 5. sprawdzić, czy wszyscy opuścili pomieszczenie;
 6. wskazać uczniom kierunek ruchu oraz określić miejsce zbiórki;
 7. zadbać, aby uczniowie udali się we właściwym kierunku - wyznaczonego miejsca zbiórki;
 8. zadbać, aby wszyscy uczniowie dotarli do wyznaczonego miejsca;
 9. nie dopuścić do powstania paniki ani lekceważenia sytuacji.

Krok 7. Nauczyciele wynoszą dzienniki lekcyjne klas, z którymi aktualnie prowadzą lekcje.

Krok 8. Dzienniki lekcyjne pozostawione w pokoju nauczycielskim oraz pieczętki znajdujące się w gabinecie dyrekcji i sekretariacie wynosi sekretarz szkoły.

Krok 9. Dyrektor szkoły nadzoruje i koordynuje przebieg ewakuacji i przyjmuje od wszystkich nauczycieli raport dotyczący zgodności liczebnej obecnych na lekcji i doprowadzonych w wyznaczone miejsce uczniów.

Krok 10. Dyrektor szkoły wypełnia dokumentację związaną z przeprowadzeniem ewakuacji próbnej.

Podstawa prawna: *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. z 2010 r. Nr 109, poz. 719) – § 5; § 17 ust. 1, ust. 2, ust. 3, ust. 4.*

14. Procedura postępowania w razie wypadku w szkole

Podstawa prawna:

1. art. 95a ustawy z dnia 7 września 1991 roku o systemie oświaty. (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572 ze zmianami);
2. Rozporządzeniem MENiS z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 r. Nr 6, poz. 69).

Procedura postępowania w razie wypadku ucznia obejmuje i reguluje działania pracowników szkoły.

1. Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia:
 - a. niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy (ogólne zasady postępowania przy udzielaniu pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach stanowi **załącznik** do procedury),
 - b. nie dopuszcza do zajęć lub przerywa je wyprowadzając uczniów z miejsca zagrożenia, jeżeli miejsce, w którym są lub będą prowadzone zajęcia może stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa uczniów,

- c. niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.
2. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą – prosi o nadzór nad swoimi uczniami nauczyciela uczącego w najbliższej sali.

Obowiązek powiadamiania

1. W każdym wypadku dyrektor szkoły lub nauczyciel, pod opieką którego przebywał uczeń w chwili wypadku, powiadamia rodziców poszkodowanego ucznia. Fakt ten powiadamiający dokumentuje wpisem w dzienniku zajęć podając datę i godzinę powiadomienia matki/ojca ucznia o wypadku.
2. Przy lekkich przypadkach (brak wyraźnych obrażeń – np. widoczne tylko lekkie zaczerwienienie, zadrapanie, lekkie skaleczenie), po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi, nauczyciel lub dyrektor powiadamiając rodzica o zdarzeniu ustala z nim:
 - a. potrzebę wezwania pogotowia,
 - b. potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica,
 - c. godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.
3. Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.
4. W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) nauczyciel lub dyrektor szkoły wzywa pogotowie ratunkowe.
5. W każdym wypadku dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie organ prowadzący i współpracującego ze szkołą pracownika służby bhp. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia, dyrektor szkoły zawiadamia niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.
6. Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.
7. Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.

Załącznik do procedury

OGÓLNE ZASADY POSTĘPOWANIA PRZY UDZIELANIU PIERWSZEJ POMOCY POSZKODOWANYM W WYPADKACH

1. Należy pamiętać, że udzielenie pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach jest prawnym obowiązkiem każdego (art. 162 Kodeksu karnego).
2. Zachować spokój, nie wpadać w panikę, rozpoznać stan poszkodowanego.
3. Usunąć poszkodowanego z rejonu zagrożenia.
4. Jeżeli stwierdzisz, że sam nie potrafisz udzielić pierwszej pomocy, zorganizuj ją, zawiadamiając placówkę służby zdrowia lub kogoś z otoczenia, kto potrafi jej udzielić.
5. Poszkodowanemu należy zapewnić spokój, odsunąć z otoczenia zbędne osoby, w każdej sytuacji zapewnić poszkodowanemu ciepłe okrycie.
6. Ustalić rodzaj urazu (rany, złamania, krwotoki itp.).
7. Nie lekceważyć nawet drobnych skaleczeń, każde skaleczenie należy prawidłowo opatrzyć.
8. W razie porażenia prądem, braku oddechu, braku pracy serca, krwotoku, zatrucia i innych poważnych urazów – bezwzględnie wezwać (pogotowie ratunkowe) niezależnie od prowadzonej akcji ratowniczej.
9. Sprawdzić drożność dróg oddechowych, oddech.
10. Do chwili przybycia lekarza nie przerywać rozpoczętego sztucznego oddychania lub zewnętrznego masażu serca.
11. Poszkodowanego z krwotokiem wolno tylko przenosić lub przewozić po uprzednim zatamowaniu krwotoku.
12. Poszkodowanemu z utratą świadomości nie wolno podawać leków w postaci płynnej ani stałej (tabletki).
13. Przy podejrzeniu uszkodzenia kręgosłupa nie wolno bez koniecznej potrzeby zmieniać pozycji poszkodowanego.
14. Nie pozostawiać poszkodowanego bez opieki.
- 15. Postępowanie wobec ucznia w przypadku zachowań autodestrukcyjnych**
 - a) Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagować na sygnał świadczący o autodestrukcyjnym zachowaniu ucznia. Pracownik niepedagogiczny w przypadku zaobserwowania lub uzyskania informacji, że uczeń dokonuje samookaleczenia lub planuje podjąć próbę samobójczą niezwłocznie informuje o tym dyrektora szkoły, psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego lub wychowawcę.

- b) W przypadku gdy uczeń deklaruje myśli samobójcze, informuje o samookaleczeniu lub komunikuje, że zamierza podjąć próbę samobójczą, nauczyciel, podejmuje następujące działania:
- 1) Nie pozostawia ucznia samego. Zapewnia mu bezpieczne miejsce i jeżeli inne obowiązki pozwalają na to, pozostaje z nim, aż do przyjazdu rodziców. Realizuje działania zapisane w pkt. b – e. Jeżeli obowiązki szkolne uniemożliwiają realizację kolejnych działań, przekazuje ucznia pod opiekę: pedagoga, pedagoga specjalnego lub psychologa. Wówczas dalsze działania realizuje osoba zaangażowana w sprawę.
 - 2) Informuje ucznia, że w zaistniałej sytuacji musi postąpić zgodnie z procedurami i zawiadomić rodziców (opiekunów prawnych). Może zawiadomić jednego z rodziców (opiekunów prawnych) wskazanego przez ucznia.
 - 3) Dzwoni do rodziców (opiekunów prawnych), przekazuje uzyskane informacje, prosi o zgłoszenie się do szkoły w celu odebrania dziecka ze szkoły. W przypadku gdy rodzice ucznia nie pozostają w związku małżeńskim, informacja o zaistniałej sytuacji musi zostać przekazana drugiemu rodzicowi.
 - 4) Przekazuje dziecko pod opiekę rodzicowi (opiekunowi prawnemu) i zobowiązuje do odrębnego napisania informacji zawartej w **zał. nr 1**. Przekazuje rodzicowi (opiekunowi prawnemu) pisemną informację, gdzie znajdzie pomoc dla dziecka i dla siebie – **zał. nr 2**.
 - 5) Zawiadamia Dyrektora szkoły.
 - 6) Szkolni specjaliści wraz z wychowawcą planują dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi poczucia bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia. Uczeń pozostaje pod opieką szkolnego psychologa.
- c) Postępowanie w przypadku ucznia, który podjął próbę samobójczą lub dokonał samookaleczenia w szkole:
- 1) Jeśli próba samobójcza lub samookaleczenie ma miejsce w szkole, każdy pracownik szkoły zawiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły, wychowawcę, psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego, a ten rodziców (opiekunów prawnych).
 - 2) Psycholog, pedagog, pedagog specjalny oraz wychowawca dokonują oceny sytuacji.
 - 3) Dyrektor szkoły decyduje o tym, czy wezwane zostaje pogotowie ratunkowe.
 - 4) Wychowawca lub psycholog, pedagog, pedagog specjalny dzwoni do rodziców (opiekunów prawnych), przekazuje informacje o zdarzeniu, prosi o zgłoszenie się do szkoły. Przekazuje rodzicowi (opiekunowi prawnemu) pisemną informację, gdzie znajdzie pomoc dla dziecka i dla siebie.
 - 5) Psycholog, pedagog, wychowawca, przeprowadzają rozmowę wspierającą z uczniami z klasy ucznia lub innymi potrzebującymi objęcia pomocą psychologiczną – pedagogiczną z uwagi na zaistniałe zdarzenie.

- 6) Jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic (opiekun prawny) poinformował o zajściu szkołę, psycholog, pedagog, pedagog specjalny lub wychowawca przekazuje rodzicowi informacje dotyczące miejsc pomocy dla ucznia i rodzica.
 - 7) O próbie samobójczej zostają powiadomieni (za zgodą rodzica) nauczyciele uczący ucznia lub uczennicę pod rygorem tajemnicy w celu obserwacji zachowania po powrocie do szkoły.
 - 8) h) Szkolni specjaliści wraz z wychowawcą planują dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi poczucia bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia.
- d) Postępowanie w przypadku ucznia, u którego zaobserwowano niepokojące sygnały mogące świadczyć o tym, że uczeń jest w grupie ryzyka zachowań samobójczych.
- 1) Po zaobserwowaniu niepokojących sygnałów, wychowawca, psycholog szkolny, pedagog, pedagog specjalny podejmują odpowiednie działania interwencyjne:
 - 2) Jednoznacznie ustalają, które z przesłanek występują u danego ucznia – **zał. nr 3**.
 - 3) Kontaktują się z rodzicami w celu ustalenia terminu spotkania.
 - 4) c) Wychowawca przekazuje informację Dyrektorowi szkoły.
 - 5) Podczas spotkania z rodzicem (opiekunem prawnym), przekazane zostają wszystkie informacje ustalone w sprawie – niepokojące sygnały zaobserwowane w szkole, źródło uzyskanych informacji. Sporządzona zostaje notatka służbowa, w której zawarte są wszystkie informacje przekazane sobie nawzajem przez uczestników spotkania. Po zapoznaniu się z treścią notatki, następuje jej podpisanie przez osoby biorące udział w spotkaniu.
 - 6) Rodzic otrzymuje pisemną informację, gdzie znajdzie pomoc dla dziecka i dla siebie.
 - 7) Szkolni specjaliści wraz z wychowawcą planują działania mające na celu zapewnienie uczniowi poczucia bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia. Uczeń pozostaje pod opieką szkolnego psychologa.
 - 8) W każdym z wyżej wymienionych przypadków, gdy rodzice lub opiekunowie prawni zbagatelizują lub całkowicie odrzucają przedstawiony przez szkołę problem, psycholog, pedagog, pedagog specjalny oraz wychowawca informują rodzica, że ich postawa jest zaniedbaniem wobec dziecka. Zaniedbanie jest formą przemocy. Wobec powyższego rodzicowi przekazywana jest informacja, że szkoła ma prawo wystąpić z wnioskiem do Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację rodzinną dziecka. Jeżeli wobec powyższego rodzic nadal pozostaje przy swoim stanowisku, sporządzona zostaje notatka o odmowie współpracy ze strony rodzica. Notatkę powinien podpisać rodzic i przedstawiciel szkoły.

Jeżeli rodzic odmawia podpisania, notatkę podpisuje minimum dwóch pracowników szkoły obecnych na spotkaniu.

Zał. nr 1

Głinojeck,

Notatka służbowa
Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Głinojecku

Potwierdzam, że zostałam powiadomiona/ zostałem powiadomiony:

- o myślach samobójczych,
- samookaleczeniach,
- próbie samobójczej,

mojego dziecka
(imię i nazwisko)

oraz o konieczności podjęcia następujących działań:

- konsultacji z psychologiem,
- konsultacji z lekarzem psychiatrą.

Zostały mi przekazane numery telefonów i adresy miejsc, gdzie możemy uzyskać pomoc.

Wspólnie ustaliliśmy/ustaliliśmy, że działania zostaną zrealizowane w terminie do

.....
pracownik szkoły

.....
rodzic/opiekun prawny

Załącznik nr 2

Numery telefonów i adresy miejsc, gdzie można uzyskać pomoc

1. Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w **Specjalistycznym Szpitalu Wojewódzkim w Ciechanowie**:

* **poradnia zdrowia psychicznego (psychiatra Agnieszka Lazarska, NFZ)**
rejestracja, tel. 6730227

* **poradnia psychologiczna, tel. 236730228**

2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ciechanowie
ul. Wyzwolenia 10 A w Ciechanowie, tel. 23 6722673

3. **Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska,**
psychiatra Agnieszka Lazarska
ul. Długa 9 w Ciechanowie, tel. 606495052

4. **Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska MEDICUS II piętro**
psychiatra Dariusz Rudziński
ul. Spółdzielcza 2 w Ciechanowie
Rejestracja telefoniczna od poniedziałku do piątku 10.00 – 18.00
gabinet czynny we wtorki i w piątki od 10.00 do 20.00
Telefon: 501 238 075

5. Centrum Zdrowia „Szansa” w Płońsku
(możliwość odbycia konsultacji psychiatrycznej na NFZ)
ul. Wiejska 25 B, 09-100 Płońsk
tel. 23 662-44-66

6. Centrum Zdrowia „Szansa” w Ciechanowie (poradnia środowiskowa,
psychologiczna, NFZ)
17 Stycznia 80/4, Ciechanów
tel. 696440060

Załącznik nr 3

Przykładowe sygnały mogące świadczyć o zagrożeniu zachowaniem autodestrukcyjnym

1. Przykłady werbalnych znaków ostrzegawczych:

- „Wkrótce mnie już nie będzie”.
- „Wreszcie przestanę być dla wszystkich problemem”.
- „Chciałbym umrzeć”.
- „Niedługo się zabiję”.
- „Jeżeli się nie wydarzy, to się zabiję”.
- „Jestem zmęczony/na życiem”.
- „Będzie Wam lepiej beze mnie”.
- „Mam wszystkiego dość”.
- „Pożalujecie wszystkiego”.

2. Wczesne sygnały ostrzegawcze

- wycofywanie się z kontaktów z rodziną i przyjaciółmi;
- zainteresowanie sprawami związanymi ze śmiercią i umieraniem;
- poważne zmiany nastroju;
- pogłębiające się trudności w szkole;
- wyraźne zmiany w dobowych okresach snu i czuwania;
- utrata zainteresowań rozrywkami;
- częste uskarżanie się na fizyczne dolegliwości, przeważnie związane z emocjami (ból głowy, ból żołądka, uczucie zmęczenia);
- nieustanne znużenie, brak energii w załatwianiu spraw, które były kiedyś ważne.

3. Sygnały świadczące o poważnym zagrożeniu

- mówienie o popełnieniu samobójstwa;
- drastyczna zmiana zachowania i przyzwyczajzeń, pojawienie się zachowań dziwnych i ekstremalnych;
- wzrost impulsywności – zachowania wynikające z ogromnego napięcia emocjonalnego;
- zrywanie dotychczasowych przyjaźni i relacji z grupą;
- pogłębiający się brak dbałości o wygląd zewnętrzny;
- odrzucenie pomocy i demonstracyjnie lekceważący stosunek do niej;
- wypowiedzi świadczące o poczuciu bycia osaczonym i o własnej bezwartościowości;
- obojętny lub negatywny stosunek do pochwał;
- nagłe przejście z depresji do stanu pozornego spokoju i zadowolenia. Może oznaczać to, że uczeń, po okresie ambiwalencji, podjął już decyzję o samobójstwie;
- rozdawanie kolegom swoich ulubionych przedmiotów;
- sporządzenie testamentu;
- tworzenie wierszy i opowiadań z motywem śmierci, ujawniających brak poczucia sensu życia, czasem lęk;
- tworzenie obrazów i plakatów przedstawiających krzyże, cmentarze, topielców, muchę zaplątaną w pajęczą sieć. W pracach plastycznych depresyjna paleta barw: czerń, różne odcienie szarości, granat, czasem brąz;
- ciągłe słuchanie mrocznej muzyki, utworów młodo zmarłych piosenkarzy, (np. Janis Joplin czy Jima Morrisona), palenie zniczy cmentarnych w pokoju przed ich portretami;
- praktyczne organizowanie „akcji”, np. zbieranie tabletek, zakup żyłki, sznura, planowanie swojego pogrzebu.

Źródło: Suchańska A., Krysińska K., Samobójstwo – perspektywa psychologiczna, PWSZ, Konin 2003

Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych dostępne są w pokoju nauczycielskim i sekretariacie oraz opublikowane w internetowym serwisie informacyjnym szkoły.